

Nr 128.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ned-sättning av räntan å vissa egnahemslån från statens vattenfallsverk; given Stockholms slott den 9 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

Efter det Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut år 1907 och senare bemyndigat styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk och sedermera vattenfallsstyrelsen att utlämna lån för uppförande av egna hem å vissa under respektive styrelsers överinseende ställda fastigheter, har Kungl. Maj:t, i enlighet med av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder (proposition nr 59, skrivelse nr 94), genom brev den 30 maj 1919 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att utlämna byggnadslån åt personer, till vilka med äganderätt eller

Bihang till riksdagens protokoll 1934. I saml. Nr 128—129.

tomträtt upplåtas tomter inom sådana för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, för vilka planer för bebyggande av Kungl. Maj:t fastställts eller komma att fastställas. Lånen utlämnas från den fond, som bildar fastighetsförvaltningens rörelsekapital. Av 1919 års riksdag godkända huvudgrunder ävensom de av Kungl. Maj:t i nyssnämnda brev meddelade närmare bestämmelserna äro alltjämt gällande.

De vid skilda tidpunkter fastställda grunderna för utlämnande av ifråga varande egnahemslån hava innefattat från varandra skiljaktiga bestämmelser bland annat beträffande räntefoten och med avseende å vilka personer, som kunde ifrågakomma till erhållande av lån. Av efterföljande sammanställning framgår, vilken räntefot som enligt skilda, av Kungl. Maj:t meddelade beslut fastställts för olika kategorier av låntagare:

1	2	3	4	5	6	7	8
Kungl. Maj:ts beslut den	Upplåtelseform	F ö r l å n t i l l					
		korpsarbetare	med korpsarbetare likställda	tomträts-havare	företrädesvis statstjänare	andra än kol. 3 och 4 men icke statstjänare (endast tomträtt) ³⁾	andra än kol. 3 och 4 men stats-tjänare
28/6 07	äganderätt	4 %	—	—	—	—	—
12/6 08	»	¹⁾ 4½ %	¹⁾ 4½ %	—	—	—	—
27/11 08	tomträtt	—	—	²⁾ 4½ %	—	—	—
30/12 11	ägande- eller tomträtt	4½ %	4½ %	4½ %	—	—	—
15/11 12	d:o	—	—	—	4½ %	—	—
31/12 14	tomträtt	—	—	—	—	5 %	—
30/5 19	ägande- eller tomträtt	5 %	5 %	—	—	5½ %	5 %

¹⁾ I kungl. brevet föreskrefs, att å lånen skulle betalas så hög ränta, att kostnaden för lånerörelsen till fullo täcktes. Den angivna räntefoten har bestämts av vattenfallsstyrelsen.

²⁾ Enligt kungl. brevet skulle i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i kungl. breven 28/6 1907 och 12/6 1908.

³⁾ Lån till i denna kolumn avsedda personer hava ej utlämnats.

Vid anmälan den 31 januari 1919 av frågan om gemensamt rörelsekapital för statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning och i samband därmed av väckt fråga om utvidgning av berörda låneverksamhet fann föredragande departementschefen (proposition nr 59) beträffande räntefoten för ifrågavarande lån, att denna borde anknytas till räntefoten för lån från egnahemslånefonden samt att, i den mån sådan ändring ägde rum i villkoren för lån av sistnämnda slag, att ändringen borde inverka på nu omförmälda lånebestämmelser, erforderlig jämkning i de senare även syntes böra vidtagas. Häremot uttalade riksdagen ingen erinran (skrivelse nr 94).

I skrivelse den 3 februari 1934 har *vattenfallsstyrelsen* gjort framställning om sänkning av räntefoten för lån, som utlämnas efter den 1 juli 1934, ävensom, med tillämpning från och med den 1 januari 1934, för tidigare bevil-

jade lån. Efter att hava i korthet erinrat om nu och tidigare gällande bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet har vattenfallsstyrelsen anfört i huvudsak följande:

Den 1 januari 1934 voro å lämnade byggnadslån följande belopp utestående:

	Kronor.
mot 4 procents ränta	2,877: 59
» 4 ¹ / ₂ » »	29,579: 37
» 5 » »	105,304: 82
Summa kronor	137,761: 78

Som det allmänna ränteläget högst avsevärt förändrats sedan den tidpunkt då nu gällande lånevillkor fastställdes, syntes det vattenfallsstyrelsen önskvärt, om lån mot lägre räntefot kunde erbjudas egnahemsbyggare å ifrågavarande områden. Då det låge i styrelsens intresse att främja Trollhättans utveckling såsom industrisamhälle, hade styrelsen all anledning kraftigt medverka till att tillväxten av billiga och sunda bostäder stimulerades genom byggnadslån mot låg ränta.

I proposition nr 42 till 1934 års riksdag hade föreslagits ändringar i de av riksdagen antagna allmänna grunderna för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, innebärande fastställande av räntefoten för egnahemslån för jordbrukslägenheter till fyra procent och för bostadslägenheter till fyra och en halv procent. Det syntes vattenfallsstyrelsen skäligt, att byggnadslånen i Trollhättan skulle normalt utlämnas till samma räntefot, som tillämpades för statens egnahemslånerörelse i övrigt. Ett uttalande i denna riktning hade även gjorts av föredragande departementschefen vid framläggande av förutnämnda proposition nr 59 till 1919 års riksdag. För lån, som undantagsvis beviljades andra än kroppsarbetare och med dem likställda, syntes, där låntagaren ej vore befattningshavare i statens tjänst, liksom enligt nu gällande bestämmelser böra betalas en halv procent högre ränta än eljest. Att märka vore dock att enligt 1919 års bestämmelser åt dylik person kunde beviljas byggnadslån endast vid tomträtsupplåtelse och att ej något lån för närvarande vore utlämnat mot högre ränta än fem procent.

Om räntesänkning nu medgäves för nya lån, måste det enligt vattenfallsstyrelsens mening anses riktigt att låta även äldre lån komma i åtnjutande av samma förmån.

Vattenfallsstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att för byggnadslån, som efter den 1 juli 1934 utlämnas från statens vattenfallsverks fastighetsförvaltnings rörelsekapital, ränta skall erläggas efter fyra och en halv procent om året; dock att å lån, som beviljas andra än kroppsarbetare och med dem likställda, skall, där låntagaren ej är befattningshavare i statens tjänst, erläggas ränta efter fem procent om året, samt att även beträffande tidigare beviljade byggnadslån från samma fond de sålunda ändrade räntebestämmelserna må få tillämpas för tiden från och med 1934 års ingång.

Såsom vattenfallsstyrelsen framhållit, har Kungl. Maj:t i proposition (nr 42) till pågående riksdag föreslagit viss räntesänkning för lån från egnahemslånefonden. Enligt detta förslag skulle räntan å bostadslånen — dessa lån äro närmast jämförliga med här ifrågavarande egnahemslån — nedsättas till

Departements-
chefen.

4.5 procent efter amorteringstidens inträde, medan räntefoten för samma lån dessförinnan skulle, liksom hittills, vara 4 procent. Jag vill ock erinra om, att Kungl. Maj:t i anslutning härtill föreslagit riksdagen (proposition nr 74) att medgiva nedsättning av räntefoten för vissa egnahemslån vid statens järnvägar till enahanda procentsatser. Berörda förslag hava be-tingats huvudsakligen av den på senare tid inträdda sänkningen av räntan å statens upplånade medel.

De synpunkter, som anlagts på nyssnämnda räntespörsmål, synas mig kunna göras gällande även beträffande de med anlåtande av statens vattenfallsverks fastighetsförvaltnings rörelsekapital utlämnade egnahemslånen. Jag ansluter mig alltså till vattenfallsstyrelsens nu föreliggande förslag, innebärande att räntefoten för sistnämnda lån skulle, där ej lägre räntefot enligt tidigare fastställda villkor är gällande, räknat från och med den 1 januari 1934 vara $4\frac{1}{2}$ procent, dock att för lån, som utlämnats eller utlämnas till andra icke statstjänare än kroppsarbetare och med dem likställda, räntefoten skulle liksom hittills vara en halv procent högre eller alltså 5 procent.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, med tillämpning från och med år 1934, räntefoten för egnahemslån, som av statens vattenfallsverk enligt givna bemyndiganden utlämnats eller utlämnas åt personer, till vilka med äganderätt eller tomträtt upplåtits eller upplåtas tomter inom för egna hem avsedda områden å de till statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning hörande fastigheter, må, där ej lägre räntefot enligt tidigare fastställda villkor är gällande, utgöra fyra och en halv procent, dock att å lån, som beviljats eller beviljas andra än kroppsarbetare och med dem likställda, skall, där låntagare ej är befattningshavare i statens tjänst, erläggas ränta efter fem procent för år.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.